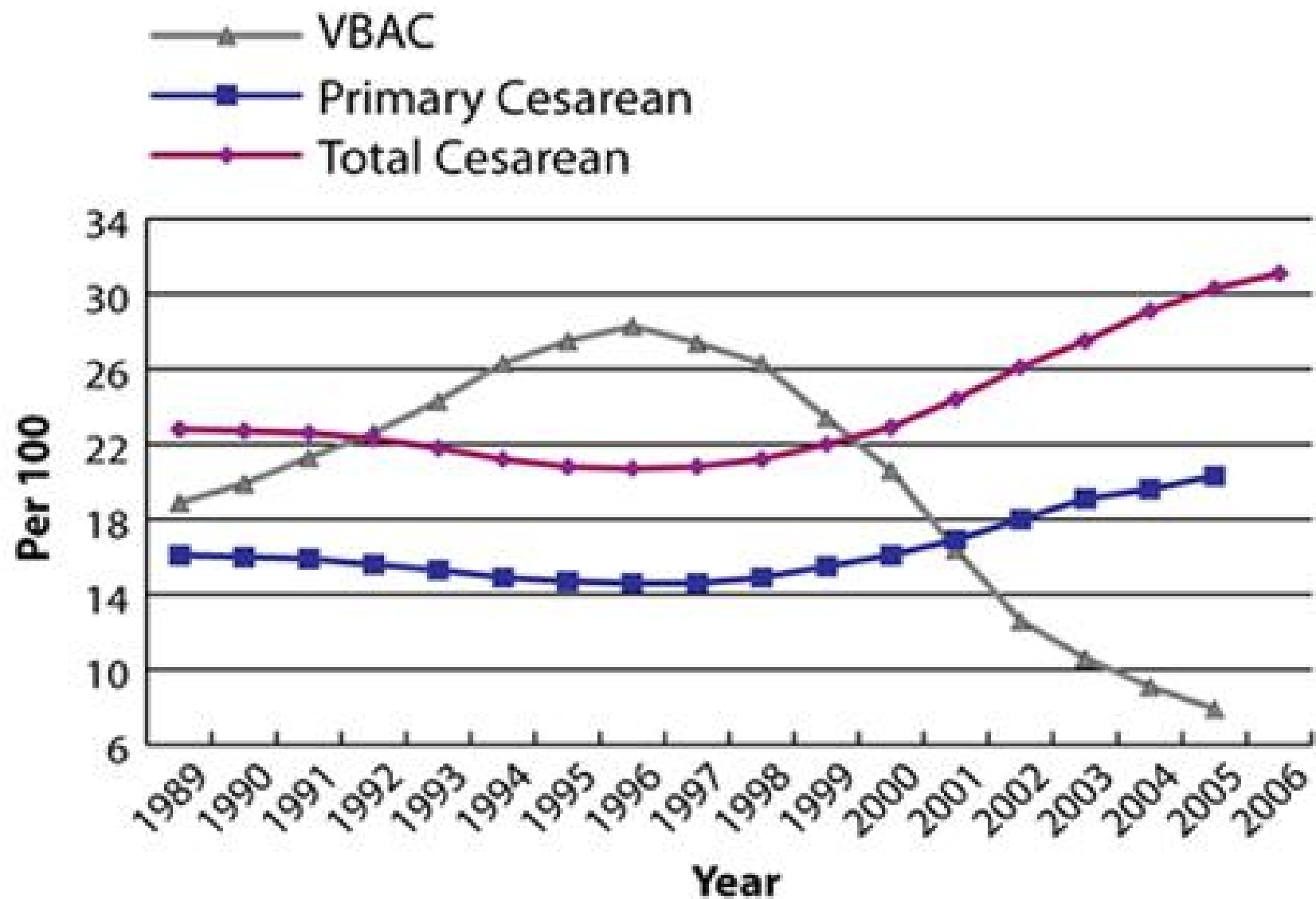

การดูแลมารดาหลังผ่าตัดคลอดบุตร

นางสาวอุไร ลำภาเจริญ
งานการพยาบาลสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา
26 เมษายน 2554

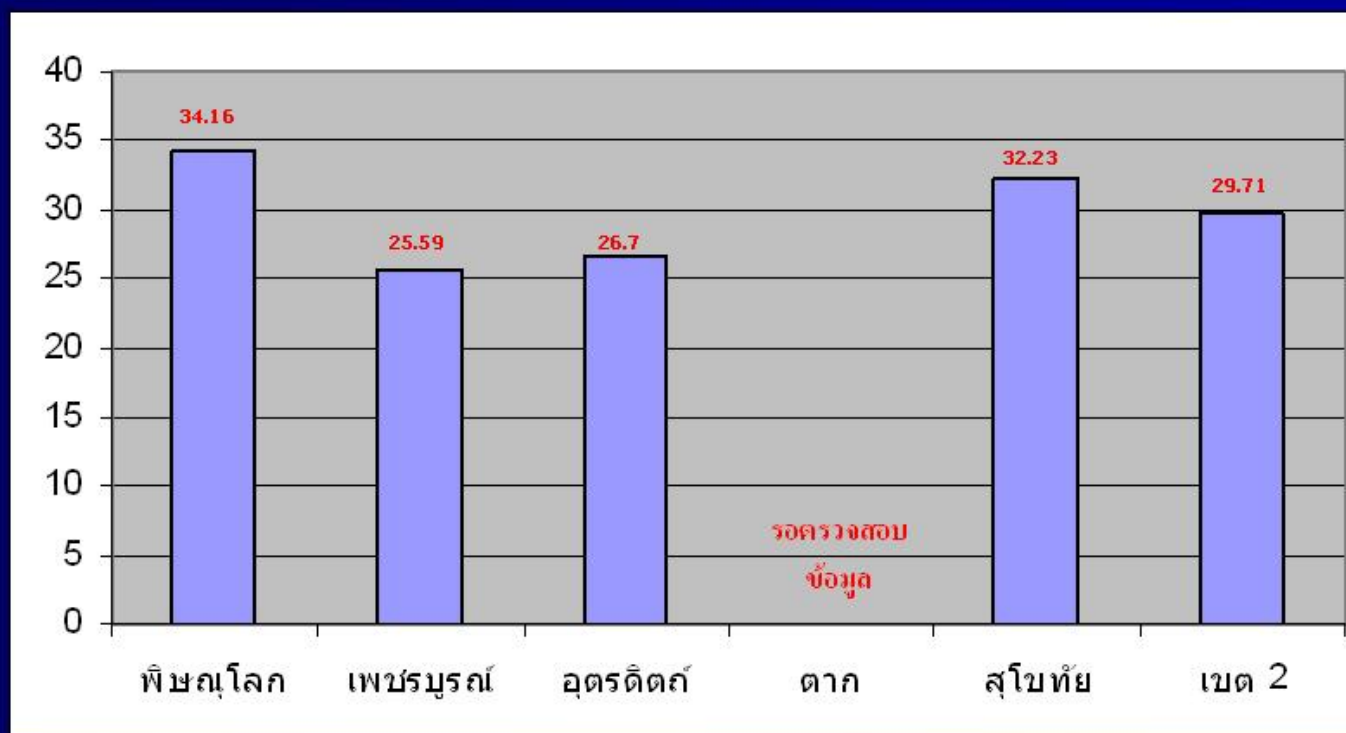

Total cesarean, primary cesarean and vaginal birth after cesarean rates, United States, 1983-2006

แผนภูมิที่ 11 อัตราการทำผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง ประจำปีงบประมาณ 2551

ไตรมาสที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2550)

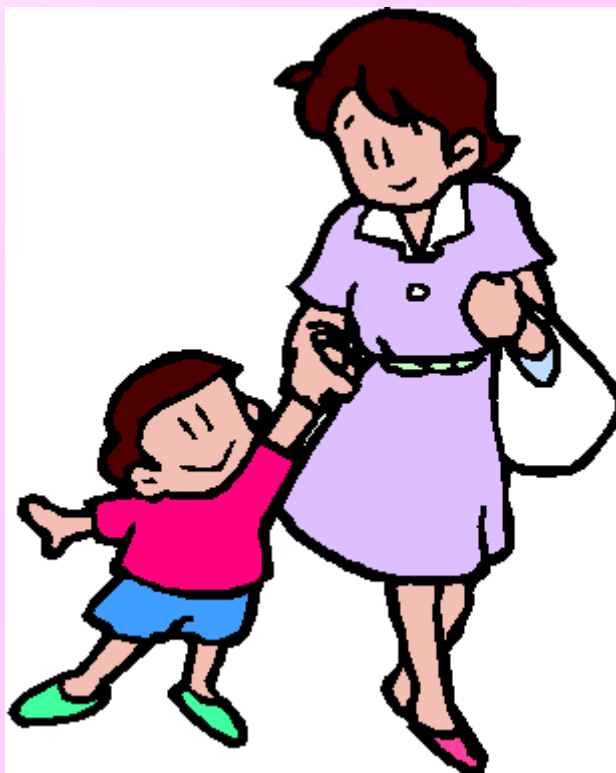
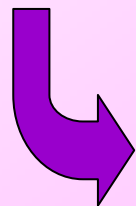
อัตราการทำผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง (ร้อยละ)

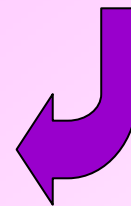
ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
(แบบ รง. แม่และเด็ก เขต2/51)

ข้อบ่งชี้ในการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง

ด้านทารก

ด้านมารดา

1.การขวางกั้นช่องทางคลอดจากเนื้อ
งอกในอุ้งเชิงกราน

2. เคยมีเลือดออกในสมอง

3. Placenta previa

4. มะเร็งปากมดลูก

5. หลังผ่าตัดตกแต่งช่องคลอด

8. ความดันเลือดสูงในระยะ
ตั้งครรภ์

7. เลือดออกระยะหลังของการ
ตั้งครรภ์

Abruptio placenta

6. เคยผ่าตัดที่ผนังมดลูก

ภาวะสายสะดือย้อย

Prolapsed cord

ทารกทำกัน/ทำขวาง

การเต้นของหัวใจทารก
ในครรภ์ผิดปกติ

Fetal distress

เลือดที่ออกภายหลังการ
แตกของถุงน้ำคร่ำ

ข้อบ่งชี้ร่วมทั้งมารดาและทารก

แม่ : ความดันโลหิตสูง + ลูก : ภาวะรกเสื่อม

การผิดสัดส่วนระหว่างทารกในครรภ์กับเชิงกราน

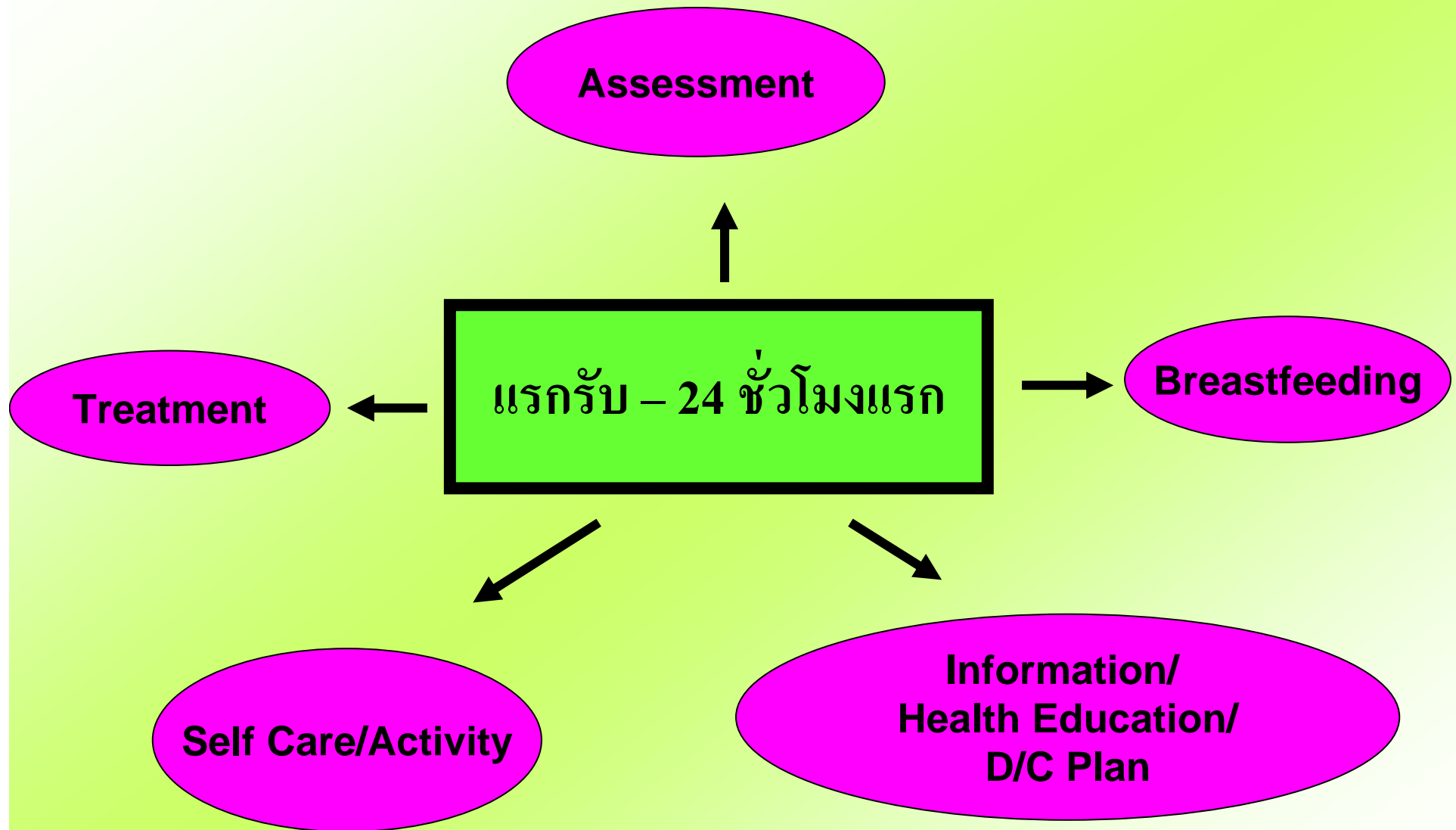
Cephalopelvic disproportion

clinical Practice Guideline of cesarean Section

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาปัจจัยเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกัน
2. เพื่อเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา / ภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นหลังผ่าตัด
 - 2.1 ดูแลหรือทำให้หมดลูกหยดรั่วตัวให้ดี
 - 2.2 วินิจฉัยให้ได้ว่ามีเลือดออกบริเวณแผลผ่าตัด
 - 2.3 วินิจฉัยให้ได้ว่ามีเลือดออกบริเวณช่องท้อง
 - 2.4 วินิจฉัยให้ได้มีการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจหรือระบบทางเดินปัสสาวะ
3. เพื่อประเมินปัญหาหรือภาวะแทรกซ้อนได้ถูกต้องตามความเป็นจริงกรณีที่
 - 3.1 มีการเสียเลือดมากกว่าปกติ
 - 3.2 แผลผ่าตัดหน้าท้องเกิดความผิดปกติ
 - อักเสบ
 - Hematoma
 - Infection

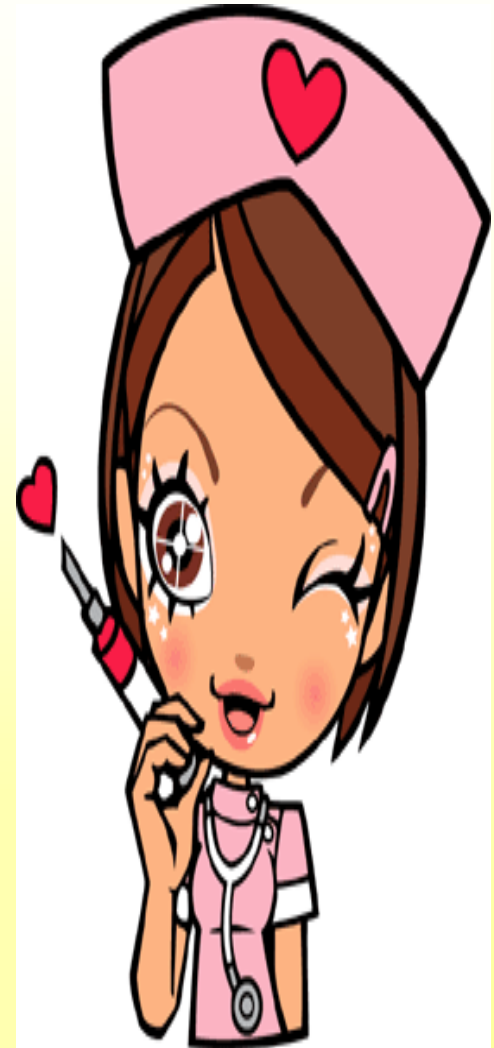
Assessment

- **Concious** ประเมินความรู้สึกตัว
- **Record V/S** ทุก 15 minx4 , ทุก 30 minx2, ทุก 1 ชั่วโมงจน stable
- **Heart & Lungs**
- **Breast & Nipple** หัวนม เต้านม ลานนม
- **Wound / Abdomen**
ลักษณะแผลผ่าตัด , Bleeding
- **Uterus** Uterine contraction
- **Urination** สี จำนวน ปริมาณ Intake/ Output

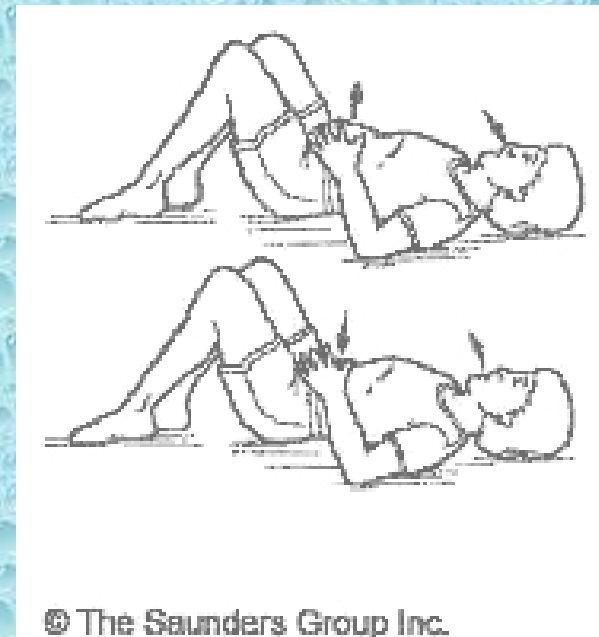
Treatment

- **Investigation** ตามอาการ เช่น CBC , Hct
- **Medication**
 - ตามความจำเป็นที่ต้องใช้ เช่น Antibiotic
 - ยาระงับปวด
 - IVF เช่น 5%D/N/2 1,000 cc. v drip 120 cc/hr + syntocinon 20 u ในขวดแรก
- **Nutrition** **NPO**

Self Care / Activity

- Breathing Exercise
- Ambulation ทุก 2 ชั่วโมง

Breastfeeding

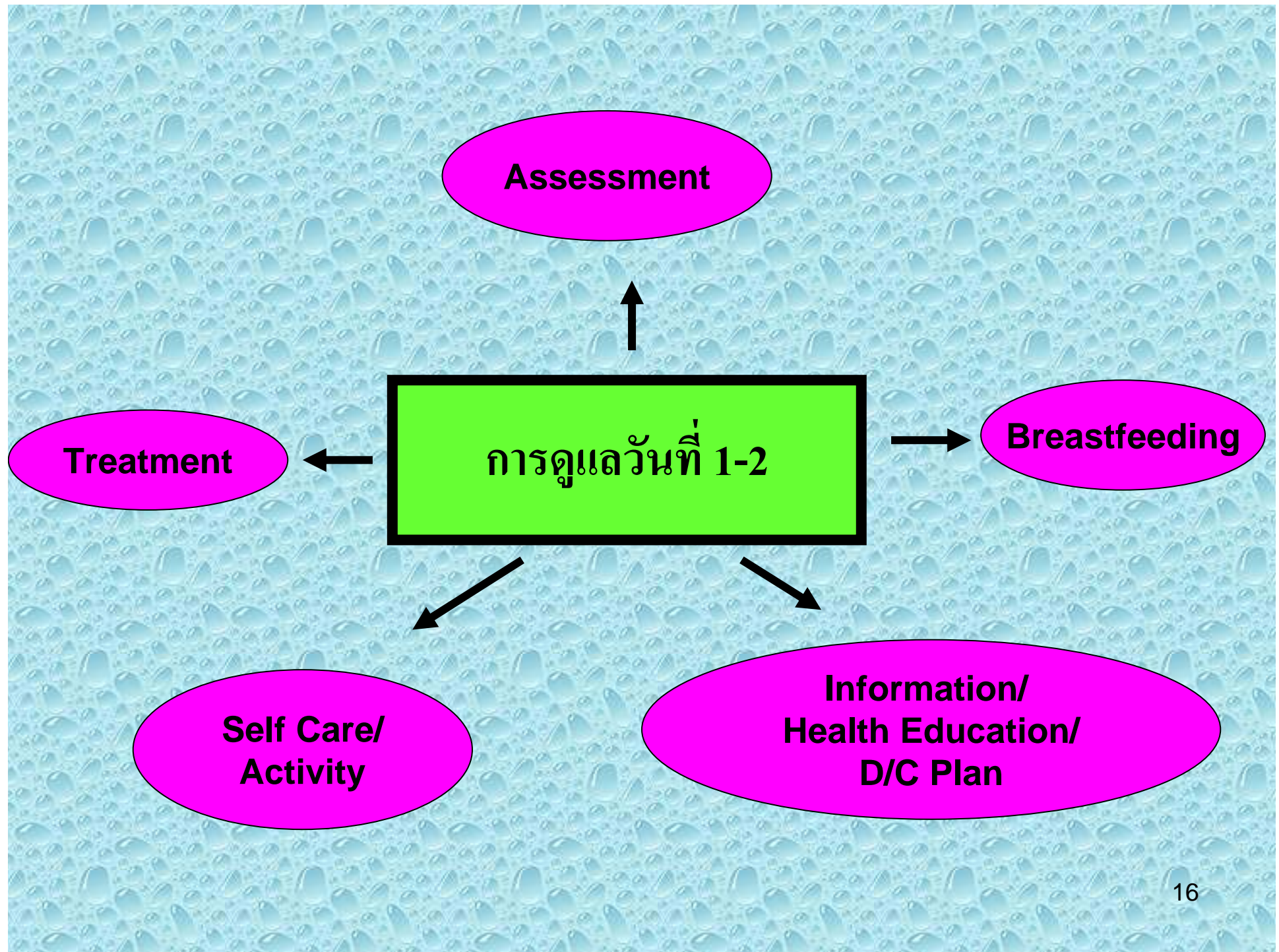
ตามความต้องการของผู้ป่วย

Information Health Education D/C Plan

- สาเหตุการผ่าตัด
- การดูแลรักษา
- อาการผิดปกติที่ต้องรีบแจ้งแพทย์บุคลากรทางการแพทย์
- จำนวนวันที่ต้องอยู่โรงพยาบาล (Length of stay)

Assessment

- **Record V/S** ทุก 4 ชั่วโมง
- **Heart & Lungs**
- **Breast & Nipple** ห้ามนม เต้านม ลานนม
- **Wound / Abdomen** ลักษณะแผลผ่าตัด , **Bleeding**
- **Uterus** **Uterine contraction** , **Lochia**
- **Urination**
Off Foley's catheter , ติดตามการถ่ายปัสสาวะหลัง **Off Foley's catheter**
- **ประเมินสภาพจิตใจ** **Postpartum blue**

Treatment

- **Investigation** ตามปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น CBC , Hct
- **Medication**
 - ยาระงับปวด
 - พิจารณา Off IVF ในกรณีที่ผู้ป่วยปกติ
 - ให้อื่นๆ ได้แก่ Antibiotic กรณีที่เกิดการอักเสบติดเชื้อ
- **Nutrition**
 - เริ่มจิบน้ำ
 - อาหารเหลว
 - อาหารอ่อน

Self Care / Activity

- Normal activity
- Exercise

Breastfeeding

- ประเมิน

- ห้วนนม เต้านม ลานนม ปริมาณน้ำนม

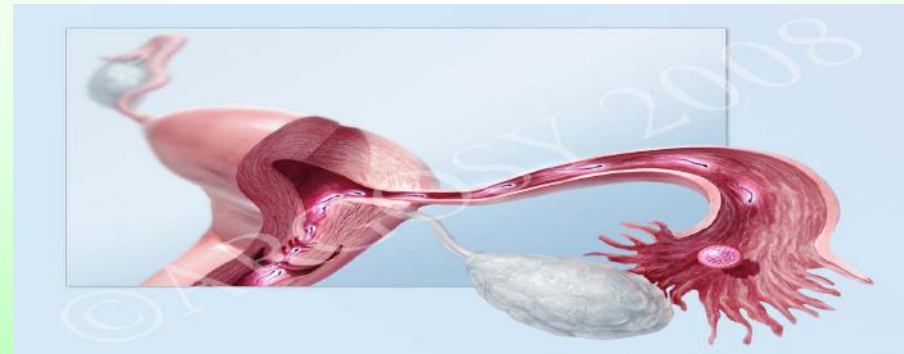
- ฝึกทักษะ

- การให้นมแม่
- วิธีอุ้มบุตร
- วิธีการให้บุตรดูดนม
- วิธีไล่ลม

Information/ Health Education/ D/C Plan

- การดูแลตนเองและแผลผ่าตัด
 - การดูแลแผลผ่าตัด
 - อาหารที่ต้องรับประทาน
 - การป้องกันอาการท้องอืดหลังผ่าตัด
- การวางแผนครอบครัว

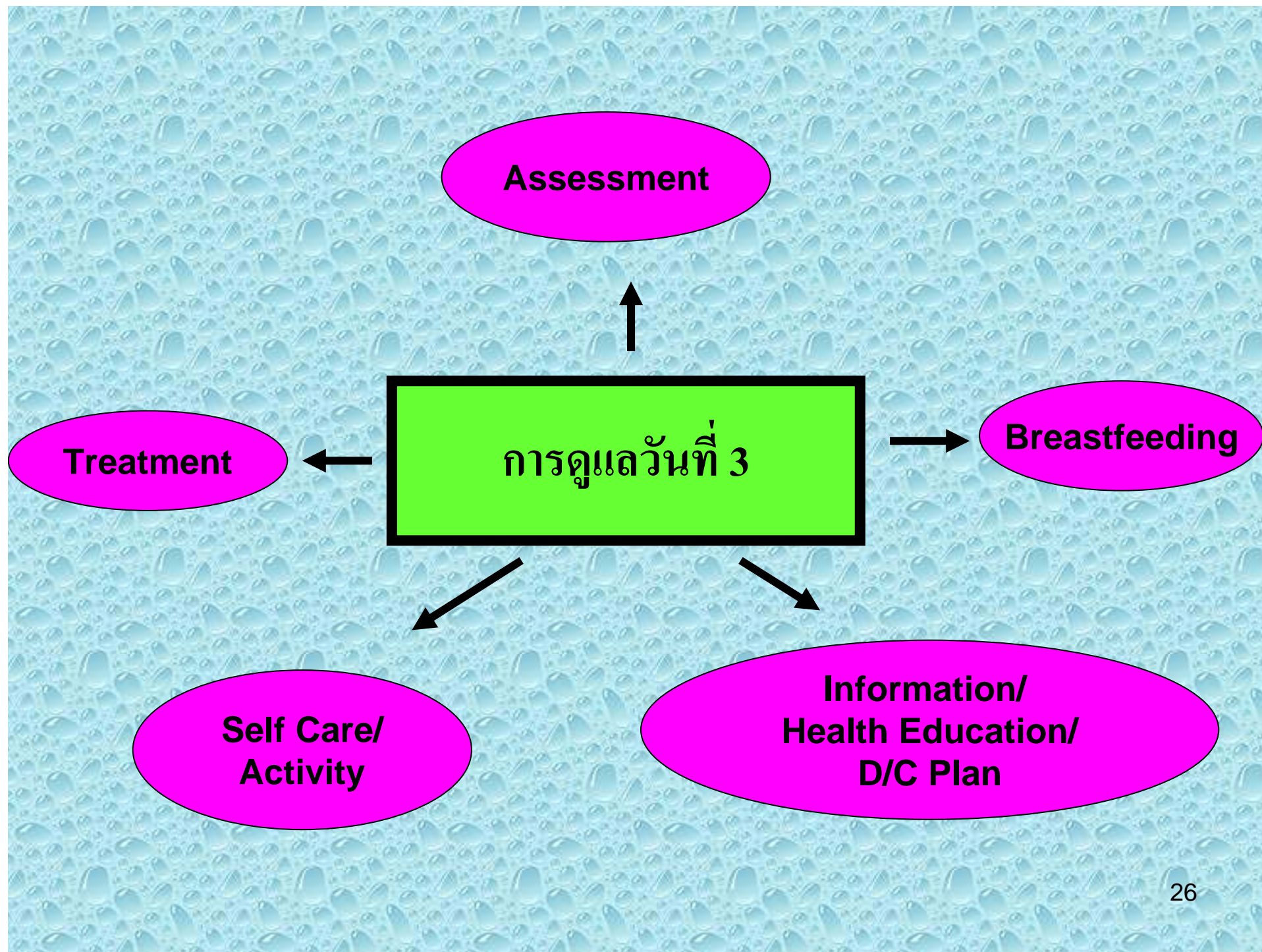

Information/ Health Education/ D/C Plan (ต่อ)

- การดูแลทารกแรกเกิด
 - อาการผิดปกติที่ต้องรีบแจ้งแพทย์บุคลากรทางการแพทย์
 - ประโยชน์ของนมแม่
 - วิธีการดูแลและแก้ไขหัดนม เต้านม กรณีที่มีปัญหา
 - วิธีการอาบน้ำทารก
 - การให้ภูมิคุ้มกันในเด็ก
 - ประมาณการรักษาตัวในโรงพยาบาล
 - สิทธิค่ารักษาพยาบาล

Assessment

- Record V/S ทุก 4 ชั่วโมง
- Heart & Lungs same
- Breast & Nipple same
- Wound / Abdomen Dressing แผล , bleeding จากแผล
- Uterus Uterine contraction , Lochia
- Urination

ติดตามการขับถ่ายอุจจาระ และปัสสาวะ

- ประเมินสภาพจิตใจ Postpartum blue

Treatment

- **Investigation** ตามปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น CBC , Hct
- **Medication**
 - ยาระงับปวด
 - Antibiotic ตามความจำเป็น
- **Nutrition**
 - อาหารอ่อน
- **Family Planning**

Self Care / Activity

- Normal activity
- Exercise

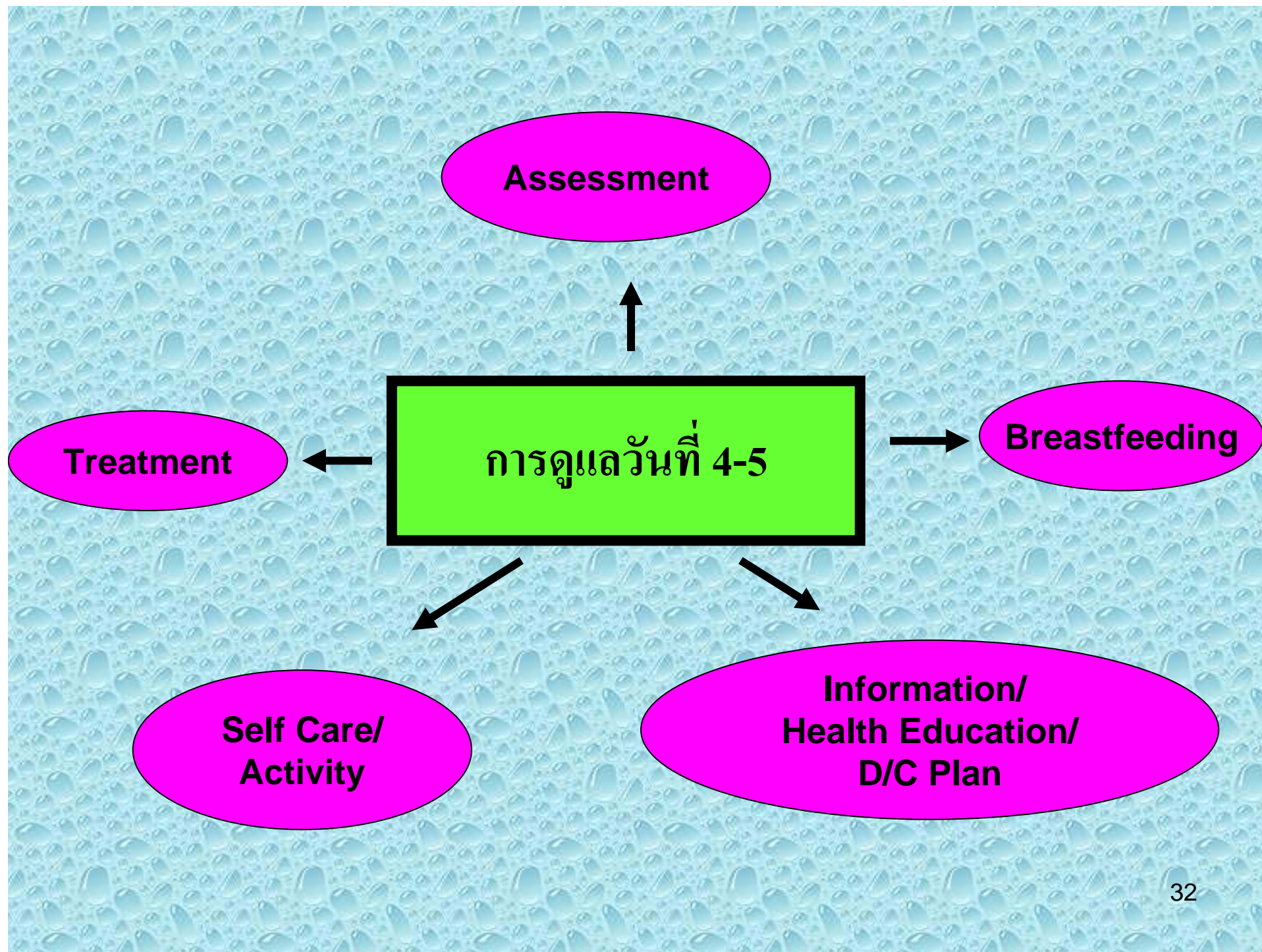
Breastfeeding

- ประเมิน

- ห้วนนม เต้านม ลานนม ปริมาณน้ำนม
- การให้นมแม่
- วิธีอุ้มบุตร
- วิธีการให้บุตรดูดนม
- วิธีไล่ลม
- ทักษะ

Information/ Health Education/ D/C Plan

- ทบทวน
 - การดูแลตนเองและแผลผ่าตัด
 - การดูแลบุตร
- D/C Plan
 - วันที่จะได้กลับบ้าน
 - หลักฐานต่างๆ
 - สิทธิการรักษา

Assessment

- Record V/S เวนละครั้ง
- Heart & Lungs
- Breast & Nipple same
- Wound / Abdomen Dressing แผล , bleeding จากแผล
- Uterus Uterine contraction , Lochia
- Urination

ติดตามการขับถ่ายอุจจาระ และปัสสาวะ

- ประเมินสภาพจิตใจ Postpartum blue

Treatment

- **Investigation** ตามปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น CBC , Hct
- **Medication**
 - ยาระงับปวด
 - Antibiotic ตามความจำเป็น
- **Nutrition**
 - อาหารอ่อน
- **Family Planning**

Self Care / Activity

- Normal activity
- Exercise เน้นย้ำ

Breastfeeding

“นํ้านม”

Information/ Health Education/ D/C Plan

- ทบทวน

- การดูแลตนเองและแผลผ่าตัด
- การดูแลบุตร
- สถานที่ที่สามารถรักษาต่อเนื่องได้
- โครงการปรึกษาผ่านสาย

- D/C Plan

- วันที่จะได้กลับบ้าน
- หลักฐานต่างๆ
- สิทธิการรักษา

การพยาบาล ผู้ป่วยหลังผ่าตัดคลอดบุตร

ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะแทรกซ้อน หลังได้ยาระงับความรู้สึก

- เตรียมเตียงที่มีราวกันเตียง ขามรูปไข่ ออกซิเจน เสาแขวน
น้ำเกลือ
- ประเมินความรู้สึกของผู้ป่วยเมื่อแรกรับ
- นอนราบ 6-10 ซม. (หนุนหมอนได้)
- record vital signs , BP
- ดูแลให้ร่างกายอบอุ่น

14/03/2011 09:03 AM

ผู้ป่วยไม่ตกเลือดหลังผ่าตัด

- record vital signs , BP ทุก 15 นาที ในชั่วโมงแรก , ทุก 30 นาที ในชั่วโมงที่สอง , ทุก 1 ชั่วโมงจนกว่าจะคงที่ติดต่อกัน 2 ครั้ง และต่อไปทุก 4 ชั่วโมง
- สังเกตและบันทึก ลักษณะ ปริมาณเลือด ที่ออกจากแผลผ่าตัด และ ช่องคลอด
- สังเกตอาการแสดงของการตกเลือด ได้แก่ ชีพจรเบาเร็ว ชีด เลือดออกมาก ความดันโลหิตต่ำ เหงื่อออก ใจสั่น ตัวเย็น หายใจเร็ว
- ศึกษาหาสาเหตุส่งเสริมให้เกิดการตกเลือด เช่น ประวัติการตั้งครรภ์หลายครั้ง ครรภ์แฝด ประวัติการตกเลือดในครรภ์ก่อน โรคเลือด
- ดูแลให้ได้รับสารน้ำพอเพียง
- ดูแลให้ urine มี free flow

มารดาหลังคลอดไม่เกิดอุบัติเหตุ พลัดตกหกล้ม

1. จัดให้นอนบนเตียงที่มีไม้กั้นเตียง ,
2. ยกไม้กั้นเตียงขึ้นทั้ง 2 ข้าง
3. แนะนำการใช้กระดิ่ง / กริ่งขอความช่วยเหลือ
4. ติดสัญลักษณ์ “F” ที่หัวเตียง
5. ติดป้ายข้อมือสีฟ้าที่ตัวผู้ป่วย
6. ตรวจเยี่ยมผู้ป่วยทุก 1 ชั่วโมง
7. ช่วยเหลือกิจกรรมทั่วไป
8. จัดของใช้ไว้ใกล้มือให้หยิบใช้ได้ง่าย
9. เดินไปเป็นเพื่อนขณะเดินเข้าห้องน้ำ

ผู้ป่วยไม่เกิดการติดเชื้อหลังผ่าตัด

- ให้การพยาบาลโดยใช้หลักเทคนิคปลอดเชื้อ
- Record temperature ทุก 4 ชม.(หลังผ่าตัด 3 — 4 วัน T ไม่เกิน 37.7 องศาเซลเซียส)
- ให้ยาปฏิชีวนะตามแผนการรักษา
- urine free flow & close system อยู่ระดับต่ำกว่าเอวของผู้ป่วย
- ดูแลให้ผู้ป่วยปัสสาวะได้เองหลังถอดสายสวนใน 4-6 ชม.
- แนะนำการดูแลหลังขั้วถ่าย การจับผ้าอนามัยอย่างถูกวิธี
- ระวังไม่ให้แผลเปียกน้ำ
- สังเกต สี กลิ่น ปริมาณ ของน้ำคาวปลา

ผู้ป่วยไม่เกิดอาการท้องอืดหลังผ่าตัด

- ช่วยพลิกตะแคงตัวบ่อยๆ ทุก 2 ชม. กระตุ้นให้ผู้ป่วยพลิกตัว บ่อยๆ ใน 12 ชม. แรก และลุกเดินโดยเร็วหลังผ่าตัด 24 ชม.
- ฝึกหายใจลึกๆ หลังผ่าตัด 12 ชม.
- แนะนำหลีกเลี่ยงอาหารที่ทำให้ท้องอืด เช่น ไขมัน นม ถั่ว น้ำอัดลม
- กระตุ้น ประเมินการขับถ่ายทุกเวอร์
- ให้ยาระบาย หรือ สวน ตามแผนการรักษา

X

X

✓

✓

X

X

ผู้ป่วยได้รับสารน้ำ เกลือแร่ และสารอาหารเพียงพอ

- ดูแลการให้สารน้ำ เช่น ครบถ้วน ไม่ leak รั่ว clot
- บันทึกปริมาณสารน้ำที่ได้รับและสูญเสีย ในรอบ 24 ชม.

ผู้ป่วยได้รับความรู้ในการปฏิบัติตน หลังผ่าตัดคลอดบุตร

- สอนการบริหารร่างกาย ตามความเหมาะสม
- สอนการปฏิบัติตัวหลังคลอด
- แนะนำการมาตรวจตามนัด การวางแผนครอบครัว

Thank you for your attention

